

Rady pre začínajúcich chovateľov:II.časť

PARAZITY

Psi môžu byť hostiteľmi vonkajších/ekto/ i vnútorných /endo/parazitov.

Ektoparazity:

Najčastejšími ektoparazitmi psa sú blchy a kliešte. Menej časté sú vši, všenky, roztoče, zákožky svrabové a trdníky. Všetky spôsobujú ochorenia kože na ktoré nás upozorní svrbenie, vypadávanie srsti až tvorba lysín. Blchacie pohryznutia môžu vyvolať alergické reakcie. Kliešte môžu zahryznutím prenášať vážne infekčné ochorenia/Kliešťová encefalitída, Lymská borrelióza/. Kliešte psi získajú na vychádzke v prírode/vlhké krovinnaté porasty, okraje lúk, pasienkov, listnaté lesy/. Ostatné ektoparazity psi získajú kontaktom s inými psami./Blcha doskočí údajne na vzdialenosť až 1,5 m./

OŠETRENIE: pri napadnutí parazitmi psa okúpeme protiparazitárnym šampónom/*ORTHOSAN, DIFFUSIL* / alebo protiparazitárnymi spraymi/*ARPALIT, BIO-KILL, FRONTLINE*/alebo špeciálnymi prípravkami /*NEO-STOMOSAN, NEOCIDOL*/. Kliešte po usmrtení opatrne vytiahneme a ranu vydezinfikujeme. Zároveň musíme asanovať i prostredie/psinec, búda, matrac/.

PREVENCIA: ako prevenciu môžeme použiť tie isté prípravky, ktoré však účinkujú krátkodobo. Vhodnejšie sú protiparazitárne obojky/*BOLFO, KILTIX, PREVENTIC*/, ktoré chránia psa podľa údajov výrobcu pred blchami 3-4 mesiace, pred kliešťami mesiac. Ďalej je možné psa ošetriť metódou "spot on". Ide o koncentrované prípravky v pipetách. Aplikujú sa na kožu zásadne medzi lopatkami /*FRONTLINE, TIGUVON, EX SPOT spot on*/. Tieto chránia psa cca 1 mesiac. Posledný z nich má dokonca repelentný účinok proti kliešťom. Teda k uhryznutiu kliešťom vôbec nedôjde. Ďalej je možné použiť i prípravky v tabletkovej forme /*CYFLE-2x* mesačne, *PROGRAM*-raz mesačne/. Prípravky spot on a tabletky sa dávajú podľa hmotnosti psa! Ich výber a spôsob použitia konzultujte vždy s veterinárnym lekárom.

Endoparazity:

Najčastejšími vnútornými parazitmi sú škrkavky a pásomnice. Pes sa môže nakaziť škrkavkami už počas vnútromaternicového vývoja, materským mliekom neodčervných súk, alebo potravou-surovým mäsom z nešpecifických hostiteľov.

Pásomnicou sa pes nakazí najčastejšie potravou-surovými vnútornosťami hospodárskych zvierat ale aj vyhryzovaním bích a ich požieraním, nakoľko vo vývinovom cykle Pásomnice psej hrajú dôležitú úlohu i blchy. Napadnuté zvieratá zaostávajú v raste, chudnú, srst' stráca lesk. U šteniat a mladých psov masívne invázie môžu spôsobiť až smrť./upchatie čreva, jeho prasknutie, otrava nervovými jedmi, ktoré vylučujú škrkavky/. Na prítomnosť parazitov v čreve môže poukazovať i tzv. "sánkovanie" psa po stolici/vozenie sa po zadku/. Nešpecifickým hostiteľom alebo medzihostiteľom týchto parazitov a ich vývojových štádií sa môže stať aj človek. Venujte preto tejto problematike pozornosť a chráňte tak seba, svoju rodinu i okolie.

VŠEOBECNÉ PRAVIDLÁ ODČERVOVANIA PSOV:

-pravidelne kontrolujte trus psa i okolie konečníka /prítomnosť článkov pásomníc, prítomnosť škrkaviek/, prípadne dajte mikroskopicky vyšetriť trus na prítomnosť vajčiek parazitov.

-pravidelne odčervujte psa /preventívne 2x ročne, prípadne vždy po nájdení článkov pásomnice či škrkaviek v truse.

-odčervenie spojte s odblšením!

-odčervíte psa 10 -14 dní pred plánovanou vakcináciou psa

-trus po odčervení podľa možnosti spálte

-pravidelne odstraňujte trus v psinci ale i na vychádzke so psom

-dodržiavajte osobnú hygienu po manipulácii so psom/nenechajte sa psom olizovať, nedávajte mu vylizovať taniere a iné kuchynské nádoby určené pre ľudí/.

-nekrmte psa surovými vnútornosťami a mäsom ,ktoré neprešlo veterinárnou prehliadkou na bitúnku.

Chovatelia: - sučku odčervíte krátko po nakrytí

- šteniatka odčervíte prvý krát medzi 14. a 21. dňom života

- opakujte odčervenie každých 14 dní až do veku 8. týždňov

- zároveň so šteniatkami odčervujte ich matku

Majitelia : - pokračujte v odčervovaní 1 x mesačne do veku 6.mesiacov
- potom každý polrok, prípadne podľa potreby.

Odčervovacie prípravky majú kombinovaný účinok proti škrkavkám aj pásomniciam. Vyrábajú sa vo forme tabletiiek/*PRATEL*, *LOPATOL*, *DRONTAL plus*/, cukrových kociek/*POLYVERKAN*/, pasty/*BANMINTH*/, ale i prášku, či roztoku. Novinkou na trhu je prípravok vo forme spot-on/*STRONGHOLD*/, ktorý likviduje súčasne červy aj blchy a aj ich vývojové štádiá. Všetky prípravky sa dávajú podľa hmotnosti!

Rady pre začínajúcich chovateľov: III.časť INFEKČNÉ OCHORENIA PSOV A OCHRANA PRED NIMI.

Minimum o najčastejších infekčných ochoreniach psov:

PARVOVIRÓZA PSOV /P/

Vírusom spôsobené ochorenie psov prejavujúce sa zápalom čreva, niekedy aj zápalom srdcového svalu. Ochorenie postihuje hlavne šteňatá a to už vo veku 1-6 týždňov .K nakazeniu dochádza perorálne. Inkubačná doba trvá 3-7 dní. Z chorého organizmu sa vírus vylučuje hlavne trusom, ale i zvratkami, slinami a močom.

PSINKA /C alebo D/

Psinka je najstaršie známe ochorenie psov, spôsobené vírusom. Ochorenie pripomína besnotu. Vírus je z chorého organizmu vylučovaný všetkými sekrétmi a exkrétmi. Prenos je možný priamym i nepriamym kontaktom. Najčastejšie postihuje mladých psov vo veku 3. -5.mesiacov.

INFEKČNÝ ZÁPÁL PEČENE /H/ Rubarthova choroba

Je to takisto ochorenie spôsobené vysokoodolným vírusom. Zvieratá, ktoré ochorenie prekonali ,sa stávajú na dlhú dobu vylučovateľmi vírusu. Vírus vylučujú močom a slinami. K nakazeniu dochádza perorálne. Ochorejú hlavne najmä psi vo veku 2 mesiace až 1 rok.

LEPTOSPIRÓZA /L/

Pôvodcom tohto ochorenia je málo odolný mikroorganizmus, spôsobujúci vážne ochorenie zvierat i človeka. Zdrojom infekcie je voda, infikovaná močom i inými výlučkami chorých zvierat. U psov sa prejavuje dvoma formami:

Stuttgarská choroba - postihuje starších psov, trvá 8-14 dní a končí väčšinou smrteľne. Mladí psi sú odolnejší.

Weilova choroba - vyskytuje sa u mladých psov. Väčšina z nich po 5-7 dňoch uhynie. Zdrojom nákazy sú potkany a ich výlučkami znečistená voda.

Pes, ktorý prekoná ochorenie sa stáva na dlhú dobu bacilonosičom.

BESNOTA /R/

Je to veľmi nebezpečné vírusové ochorenie postihujúce všetky teplokrvné živočíchy. Extrémne vnímavé sú líšky. Vstupnou bránou infekcie je porušená koža. Vírus vylučuje choré zviera slinami.

Ďalšie menej často vyskytujúce sa ochorenia: **Infekčná laryngotracheitída**

Parainfluenza /Pi/

Psincový kašeľ

Koronavirusové infekcie /C/

Lymfská borrelióza /B/

VAKINÁCIA:

O potrebe pravidelnej vakcinácie myslím netreba veľa polemizovať. Je to dnes viac menej samozrejmosťou a akceptovanou potrebnou súčasťou prevencie infekčných ochorení psa. Nakoniec povinnosť mať psa už od veku 3 mesiacov v imunite proti besnote ukladá majiteľovi psa zákon.

Jedinou problematickou a stále riešenou otázkou je skorá a účinná vakcinácia šteniat v súvislosti s existenciou tzv. "imunitného okna". Je to obdobie, kedy sú jedinci vo vrhu už vnímaví na infekciu ,ale ešte nereagujú imunitnou odpoveďou na vakcináciu, nakoľko je vakcína neutralizovaná ešte prítomnými materskými protilátkami. Šteňatá materské protilátky získavajú prevažne z materského

mlieka-kolostra pravidelne očkovanej suky a tieto ich chránia pred infekciou do veku 5 - 7 týždňov.Imunitný systém šteniat vyzrieva až vo veku okolo 12 týždňov.

Veterinárny lekár má dnes k dispozícii celý rad jedno- alebo viac-zložkových vakcín od rôznych výrobcov s rôznymi vakcinačnými antigénmi.Pri výbere tej ktorej vakcíny sa môže rozhodovať na základe znalosti nákazovej situácie v chove a v okolí,a po zvážení plemennej príslušnosti,pohlavia, veku,zdravotného stavu a "životného štýlu"psa - či pes žije v byte alebo vonku,sám alebo vo svorke,či sa poľovne využíva,či ide o výstavného či chovného psa a pod.Pri výbere vakcíny pre šteňaťá vo vrhu by mal poznať tak isto nákazovú situáciu v chove /v psinci/ a vakcinačnú históriu a teda imunitný stav suky -matky.Ďalej sa riadi vakcinačnou schémou doporučenou výrobcom vakcíny.

Platí však:

- vakcínovať sa môže len zdravý pes
- vakcínovať sa môže pes odčervенý najneskôr 7 - 10 dní pred vakcináciou
- gravídita súk nie je prekážkou vakcinácie
- ak šteňa je u chovateľa prvý krát vakcinované jedným druhom vakcíny jedného výrobcu,u nového majiteľa by malo byť revakcinované tým istým druhom od toho istého výrobcu
- posledná revakcinácia šteňaťa by sa mala uskutočniť v období okolo 12 týždňa veku šteňaťa
- nedovoľte šteňaťu kontakt s cudzími,neznámymi psami do veku 3.mesiakov!
- u dospelých a zdravých psov je možné bez následkov meniť druh vakcíny a výrobcu a využívať polyvalentné vakcíny bez revakcinácie

Dospelý pes by mal byť vakcínovaný 1 x ročne proti besnote a minimálne proti psinke,parvoviróze a infekčnej hepatitíde.

U psov využívaných na poľovné účely a často sa pohybujúcich vo voľnej prírode a v prostredí s vysokým výskytom hlodavcov je vhodné vakcínovať aj proti leptospiróze a prípadne i Lymsej borrelióze,ktorú prenášajú kliešte.

Vakcináciu psa či šteniat vo vrhu zverte veterinárnemu lekárovi,ktorého so psom navštevujete pravidelne alebo on navštevuje Váš chov a ktorý teda Vášho psa prípadne Váš chov dôverne pozná.

NA ZÁVER:

Chovateľ by mal odovzdať novému nadobúdateľovi šteňa:

- 1.zatetované
- 2.1 x vakcínované minimálne proti parvoviróze a prípadne psinke s doporučením veter.lekára na najbližší termín revakcinácie
- 3.2-3 x odčervenéplus
- 4.medzinárodný veterinárny preukaz so záznamom uskutočnených úkonov
- 5.preukaz o pôvode psa
- 6.prihlášku do BASSET klubu SR

S.G.

Rady pre začínajúcich chovateľov:IV.časť KŔMENIE RASTÚCEHO BASETA

Baset sa z hľadiska svojej hmotnosti v dospelosti,etáp rastu,amplitúdy rastu,citlivosti trávenia,životného štýlu a veľkosti čelustí zaraďuje medzi veľké plemená /maxi,large breed/.

A práve veľké plemená psov sú najnámavejšie k ochoreniam kostrového systému.Kostrový systém sa v priebehu života mení.Tieto zmeny sú najvýraznejšie a najrýchlejšie počas prvých mesiacoch života a spomaľujú sa v období dospievania.Toto obdobie **-obdobie rastu** -od odstavu vo veku 6 - 8 týždňov až do dosiahnutia dospelosti -je pre vysokú metabolickú aktivitu kostrového systému a špecifické nároky na výživu najkritickejším obdobím života.Kľúčovú úlohu tu hrá genetika,prostredie a výživa.Z nutričných faktorov je to predovšetkým obsah živín v

krmive, spotreba krmiva a kýmna technika.

Pokrytie nutričných potrieb v priebehu tohto obdobia je základnou požiadavkou pre zaistenie optimálneho vývoja a dosiahnutie normálnej veľkosti v dospelosti. Nerešpektovanie týchto potrieb a vplyvov sa klinicky prejavuje poruchami pohybu alebo zmenami rastu.

Najčastejšími ochoreniami kostry mladých psov počas rastu sú:

- dysplazia bedrového alebo laktového kĺbu
- osteocondróza chrupaviek najč.lakt'a a ramena
- nesúmerný rast kostí predlaktia
- hypertrofická osteodystrofia
- panostitída dlhých rúrovitých kostí
- sekundárna nutričná hyperparatyreóza

Tieto možno nič nehovoriace názvy označujú veľmi závažné ochorenia, prejavujúce sa rôznym stupňom krívania, bolestivosti, stuhlosti až odmietaním pohybu a môžu mať nepríjemné dlhodobé následky /artróza postihnutých kĺbov/, ktoré podstatne obmedzia pohybové schopnosti psov. Ako už bolo uvedené, na ich vznik sa spolupodieľajú genetické predpoklady, výživa počas dospievania ale i fyzikálne inzulty - napr. úrazy, nadmerná pohybová záťaž.

Z hľadiska výživy sú najdôležitejšie dva momenty:

1. nadmerný nárast hmotnosti: príliš rýchly rast a skoré dosiahnutie hmotnosti dospelého jedinca vedie v období 6 .mesiaca veku k nadmernému zaťaženiu nezrelej kostry končatín.
2. dlhodobý nadmerný prísun vápnika do organizmu a nevyvážený pomer medzi obsahom energie a vápnika v krmive: normálna schopnosť vstrebávať vápnik z krmiva je asi 40-50%. Pri krátkodobom nedostatku vápnika je pes schopný zvýšiť vstrebávanie až na 90%. Avšak pri dlhodobom nadbytku nedokáže jeho vstrebávanie z krmiva znížiť.

Krmivo rastúcich psov by teda malo obsahovať dostatok energie pre zabezpečenie energetických potrieb. Energetické potreby rastúceho psa sú asi tri krát väčšie ako u dospelého psa. Ale energetický obsah by v žiadnom prípade nemal viesť k akcelerácii rastu. Za optimálny obsah energie v diéte je považovaná hladina okolo 4140 kcal a tento obsah je nižší oproti puppy diétam určeným šteňatám tesne po odstavě. Zlomovým obdobím pre prechod na juniorskú diétu je najneskôr 3.-4. mesiac veku psa.

Pozor na tuk v krmive, ktorý má dvakrát vyššiu energetickú hodnotu ako cukry a bielkoviny a tým sa podieľa na nadbytočnom prísune energie.

V diéte rastúceho psa musí byť zabezpečený dostatočný prísun bielkovín/proteínov/ predovšetkým živočíšneho pôvodu. Nadmerný obsah bielkovín v diéte pri optimálnom obsahu ostatných živín nespôsobuje výrazné problémy, ale v kombinácii s nadbytkom energie je rizikovým faktorom príliš rýchleho rastu /nadmerný proteín sa mení na energiu!/ Optimálna hladina proteínu je okolo 27 %.

Optimálna hladina vápnika v diéte je 0,8% a fosforu 0,68%, pri dodržaní ich vzájomného pomeru 1-2 : 1.

DOPORUČENIA PRE KRMENIE RASTÚCEHO BASETA:

1. Krmiť vhodnou kompletnou komerčnou diétou.
 - tieto majú optimálny obsah energie vyvážený k obsahu vápnika a fosforu.
 - nepodávať krmivo "ad libitum"/podľa vôle psa/ ale v presných dávkach v stereotypných 3-4 intervaloch, podľa doporučenia výrobcu, v závislosti na veku a hmotnosti.
 - radšej "podkrmovať"-teda nastaviť krmnu dávku na spodnú hranicu dennej potreby
 - nepridávať žiadne iné potraviny
 - doma pripravené krmivo je nezhodnotiteľné z hľadiska jednotlivých zložiek!
2. Nepridávať ku komerčnej diéte už žiadne doplňujúce minerály, hlavne nie vápnik.
3. Nekrmiť rastúce psy krmivom pre dospelé psy /adult/. Rastúce šteňa je potom nútené konzumovať väčší objem, aby si zabezpečilo potrebu energie a bielkovín. Spolu s nimi však

- nadmerne príjma i vápnik.
 4.Pravidelne kontrolujte hmotnosť a kondíciu.Upravte kýmnu dávku,ak šteňa vybočuje z rastovej krivky.
 5.Nepodávajte rastúcim psom mäso.

Charakteristika diéty vhodnej pre rastúce šteňa

metabolizovateľná energia	protein	tuk / % v sušine/	vláknina	Ca	P Ca : P	pomer
S3889 kcal/kg	S27%	S17%	P5%	0,8-1,8%	0,7-1,6%	1-2 : 1

Vhodné komerčné diety: Eukanuba Junior Large Breed
 Royal Canin Maxi Junior
 Pedigree Pal Junior Advance Formula 2

Rastová krivka baseta: hmotnosť pôrodná 260 - 550 g

1.týždeň	500 - 1000g
4.týždeň	1,7 - 3 kg
8.týždeň	4,8 - 6 kg
10.týždeň	6,4 - 10 kg
3.mesiac	8 - 13 kg
5.mesiac	17 - 23 kg
7.mesiac	21 - 28 kg
12.mesiac	25 - 33 kg
24.mesiac	28 - 38 kg

Vyvarujte sa niektorých populárnych omylov,ktoré zaručene zvýšia riziko vzniku ortopedických problémov:

- 1.Kŕmenie nevhodnou granulovanou diétou,najčastejšie pre dospelé psy alebo kŕmenie diétou výrobcov,ktorí nerozlišujú krmivá podľa veľkostného rázu plemena a ani podľa veku/puppy,junior,adult/?
 Sú síce lacnejšie,ale za málo peňazí nečakajte kvalitu!
- 2.Kŕmenie doma pripraveným krmivom často s nadbytkom mäsa a vnútorností-ved' pes je mäsožravec?
 V takejto kŕmnej dávke je pomer vápnika a fosforu práve opačný 1 : 17!
- 3.Pridávanie vápnikových prípravkov ba dokonca D vitamínu na dobrý vývin kostí?
 Po vzniku ortopedických problémov sa často na základe rady iných chovateľov dávky vápnika ešte zvýšia!
- 4.Nadmerne rýchly rast /prebytok energie/ a dosiahnutie hmotnosti dospelého jedinca vo veku 6-8 mesiacov spojené s obezitou podľa zásady:šteňa musí byť pekné tučnučké,ved' neskôr to vybehá a schudne!

VÝŽIVA ŠTEŇAŤA

Dve možnosti kŕmenia :

- 1, kŕmenie hotovými krmivami - podstatné je, aby to boli granule určené pre výživu šteniat, to znamená s obsahom živočíšnych bielkovín /aspoň 30 % /.Pretože všetky zložky krmiva sú vyvážené, nie je nutné nič pridávať, iba ak na zlepšenie chuti. Možno ich podávať suché,alebo napučané/ zaliate teplou vodou/, záleží na psovi aké bude lepšie prijímať.
 Pri kúpe krmiva sa neriadte cenou, za nízku cenu nemôžete očakávať kvalitu, netreba na krmive šetriť, neskôr sa to odrazí na vývoji šteňaťa.

od 2.-18.mes. ROYAL CANIN "MAXI JUNIOR" AGR 36
 od 18.mes.-6.rok. ROYAL CANIN "MAXI Adult 1" GR 26
 od 6.rokov ROYAL CANIN "MAXI Adult 2" SGR 2

- 2, kŕmenie pripravované doma -základom stravy musí byť mäso - hovädzie, alebo kuracie, bravčové je nevhodné. S vnútornosťami zaobchádzajte opatrne, pridávajte ich len v malom množstve, pretože môžu spôsobiť hnačku.Mäso musí tvoriť 2/3 kŕmnej dávky. Bielkoviny mäsa

možno čiastočne nahradiť tvarohom so žĺtkom, tvrdým syrom. Mäso môže byť aj z konzervy, ale opäť určenej pre psov, nie pre ľudí. Tie obsahujú vysoké percento soli, ktorá neprospieva zdraviu psa. Takisto by pes nemal dojsť zbytky pikantných štiav z mäsových jedál. Ak mu chcete ochutiť krmivo, odoberte vývar z mäsa pred jeho dochutením koreninami.

K mäsu možno pridať cestoviny, ryžu, napučené ovsené vločky, vývar z mäsa, / nie bujón - je slaný /.

Takto pripravované krmivo je potrebné doplniť o minerálne látky a vitamíny, možno ich podávať vo forme prášku - ROBORAN, BELAVET, prípadne tabliet GROWMIN + AQUAVIT, minerálne-calcium a fosfor-prípravky BIOCAL pulvis, GELACAN-podľa priloženého návodu.

Opatrne zaobchádzajte s vitamínom D3, pretože jeho predávkovanie spôsobuje nežiadúci rast končatín!

Konzistencia potravy musí byť taká, aby si šteňa mohlo z nej vyberať jednotlivé kúsky, nie príliš hustá, ale ani riedka, pretože tekutina zbytočne zaplní žalúdok a zväčšuje objem brucha, následkom čoho sa môže prehnúť chrbát.

Ako často kŕmiť?

- po príchode domov - 3 - 4 x denne
- od 20. týždňov 2 x denne
- od 1 roka 1 x denne

Množstvo krmiva

- granule - množstvo je uvedené na obale, je odstupňované v závislosti od veku a váhy psa.

- krmivo pripravované doma - podľa chuti s akou šteňa krmivo prijíma. Treba dať pozor na prežratie, aby zbytočne nestlsto, každý nadbytočný kilogram nevhodne vplýva na vývoj kostry, najmä na predné nohy. Naopak, ak šteňa nedostatočne žerie, neprijíma dostatočné množstvo živín potrebných pre jeho vývoj. V tom prípade je nutné trpezlivo kŕmiť, hoci aj z ruky.

- krmivo nesmie ostať predložené dlhšie ako 15 min, aby si šteňa nezvyklo kŕmiť sa, keď bude chcieť ono.

- nedávajte šteňaťu sladkosti, pretože majú vysokú energetickú hodnotu a žiaden obsah živín

- takisto nie je vhodné kŕmiť medzi dvomi kŕmeniami

- po nakŕmení je vhodné podať niečo na hryzenie - umelé kosti, psie sušienky, tyčinky. Nepodávajte hydínové kosti, ak tak, len chrupavky, / môžu spôsobiť zápchu /, bravčové tiež nie, teľacie dajte až veľkému psovi.

- pes musí mať k dispozícii vždy DOSTATOK ČERSTVEJ VODY, najmä pri kŕmení granulami, kedy sa spotreba vody zvyšuje.

- posledné kŕmenie medzi 21.-22. hodinou, aby mohlo šteňa spokojne tráviť